

Úkoly na týden od 27. 4. do 30. 4. 2020

- Českou republiku máme hotovou
- začínáme další a poslední kapitolu (jedná se v podstatě o opakování, ucelení, propojení všeho, co jsme se doposud naučili), do sešitu na novou stránku si udělejte nadpisy:

SPOLEČENSKÉ A HOSPODÁŘSKÉ PROSTŘEDÍ

Obyvatelstvo světa

POČET OBYVATELSTVA

OBYVATELSTVO = soubor lidí žijících na určitém místě

- počet obyvatel rostl v různých historických dobách nerovnoměrně
- první výrazný nárůst – neolitická revoluce před 10 000 lety, kdy se začalo rozvíjet zemědělství, které vedlo k usedlejšímu způsobu života a rozvoji sídel
- kolem roku 1800 dosáhl počet obyvatel na planetě 1 miliardy
- další prudký nárůst – průmyslová revoluce přelom 18. a 19. st., rozvoj medicíny
- 1950 – 2,5 mld
- v současnosti růst počtu obyvatel v různých regionech velmi nestejný:
- vyspělé země pomalý růst, stagnace, někde i úbytek
- nejméně rozvinuté země – obyvatel prudce přibývá
- **populační exploze označována za jeden z globálních problémů**
- počet obyvatel překročil 7,7 mld

ROZMÍSTĚNÍ OBYVATELSTVA

- ovlivňují faktory přírodní, socioekonomické, historické, kulturní
- přírodní faktory: dostupnost vody, nadmořská výška (přes 60% lidí v nadm. výšce do 200 m), klima (50% v mírně teplém pásu), vzdálenost od oceánů, moří (50% do 200 km od pobřeží)
- socioekonomické faktory souvisí s hospodářským rozvojem společnosti
- velký význam má dopravní dostupnost
- **hustota zalidnění** udává počet obyvatel připadajících na jednotku plochy – 1 km²
- neustále roste – 56,8 obyv./km², předpoklad do r. 2050 – 75 obyv./km²
- Asie – největší hustota 100 obyv./km²
- nejlidnatější oblasti světa – J a V Asie

Evropa- Benelux, Německo, JV Anglie, Pádká nížina

Amerika – oblast Velkých jezer, Kalifornie, ústí La Platy, pobřeží

Brazílie

Afrika – delta Nilu

JV Austrálie

- regiony s nejmenší hustotou – krajiny s nepříznivými podmínkami

Grónsko, Falklandy, Mongolsko, Západní Sahara, Namibie,

Austrálie

VĚKOVÉ SLOŽENÍ OBYVATELSTVA

- na základě ekonomické aktivity rozlišujeme tři základní věkové skupiny:

a) **předproduktivní věk** – 0-14 let

b) **produktivní** – 15 – 64 let

- obyvatelstvo **ekonomicky aktivní** – zapojuje se do pracovní činnosti

- obyvatelstvo **ekonomicky pasivní** – studenti, ženy v domácnosti, na mateřské dovolené, lidé, kteří nemohou nebo nechtějí pracovat

c) **postproduktivní** – nad 65 let

- nejstarší populace žije v Japonsku, Itálii, Německu - průměrný věk 46 let
- nejmladší populace Niger, Uganda, Mali – průměrný věk nižší než 17 let (v Africe je mladších 18 let přes 40% lidí)
- v ČR ve věkové skupině 0 – 14 let 15,5% lidí

POHYB A MIGRACE

- **pohyb** neboli **měna** obyvatelstva může být ovlivněna přirozenými procesy nebo je dána stěhováním
- přirozený pohyb obyvatel závisí na porodnosti a úmrtnosti
- **porodnost (natalita)** je počet narozených na 1 000 obyvatel za jeden rok, udává se v promile (‰)
- vyspělé země – 11‰
- rozvojové země – přesahuje i 40‰
- **úmrtnost (mortalita)** – počet zemřelých na 1 000 obyvatel za jeden rok (‰)
- celosvětově se úmrtnost snižuje díky zlepšující se zdravotní péči a zvyšující se životní úrovni obyvatelstva
- **přirozený přírůstek** – převažuje-li porodnost nad úmrtností
- **přirozený úbytek** - převažuje-li úmrtnost nad porodností
- v hospodářsky vyspělých zemích přirozený přírůstek velmi malý nebo dochází dokonce i k přirozenému úbytku
- na počet obyvatel má vliv také **stěhování (migrace)** = mechanický pohyb obyvatelstva

- rozdělení migrace podle různých hledisek:

- podle směru – **imigrace** – přistěhování se do určitého regionu

emigrace – opuštění určitého území, vystěhování

- podle vzdálenosti – vnitrostátní

– mezinárodní

- podle času – pravidelné, nepravidelné

dlouhodobé, krátkodobé

trvalé, sezónní, denní

- podle počtu migrantů - individuální, skupinové

- podle důvodu – politické, ekonomické – nejvíce ekonomických migrantů směřuje do USA,

Kanady, Austrálie, Německa, Velké Británie, Itálie

- jestliže se obyvatelé vrátí zpět do země, regionu = reemigrace

- příčiny migrace – přírodní podmínky (častý výskyt přírodních katastrof, změna klimatu,..)

- společenské faktory – ekonomické, politické, náboženské, národnostní,

válečné konflikty

LIDSKÉ RASY

- všechno lidstvo na Zemi – jeden živočišný druh – homo sapiens (člověk rozumný)
- postupem času se tento druh přizpůsoboval různým klimatickým podmínkám, došlo k vytvoření odlišných ras s různými morfologickými a fyziologickými odlišnostmi – barva kůže, barva a tvar vlasů a očí, tvar nosu, rtů, lebky,...

- tři základní rasy:

europoidní

mongoloidní

ekvatoriální – negroidní

- **australoidní**

- z důvodu migrace obyvatelstva dochází k neustálému míchání ras – kombinací ras vznikají

míšenci:

mulat

mestic

zambo

- k největšímu míšení ras dochází ve střední Americe, JV Asii, ve světových velkoměstech
- **rasismus** – teorie o nadřazenosti jedné rasy nad druhou
- mezi nejzávažnější typy rasismu patří **antisemitismus** – nepřátelství vůči Židům

apartheid – v Jižní Africe (1948 - 1994), založený na

striktním oddělení bělošského a černošského
obyvatelstva- zrušen díky Nelsonu Mandelovi
(Nobelova cena míru)

- první černošský prezident v JAR

NÁRODY

- **národ** = uskupení lidí, která mají společný jazyk, území, společnou historii, kulturu, ekonomický vývoj a mentalitu
 - příslušnost k těmto skupinám se může během života měnit
 - národy mohou tvořit i příslušníci různých ras
 - příslušnost k určitému národu se označuje jako **národnost**
- v rámci jedné země existují národy, které používají více než jeden jazyk – např. Švýcaři mluví 4 jazyky- německy, francouzsky, italsky, rétorománsky
- více národů může hovořit jedním jazykem – např. němčina v Německu, Rakousku, Švýcarsku, Lichtenštejnsku, Lucembursku
- příslušníci téhož národa mohou žít v různých státech např. Arabové
- nejpočetnější národ – Číňané (1,4mld)
 - Hindové, Američané, Indonésané, Brazilci, Bengálci, Arabové
- národy, které nemají vlastní stát – např. Kurdové (35 mil.) - žijí v části Turecka, Sýrie, Iráku, Íránu, Arménii – Kurdistan - neformální název pro oblast na Blízkém východě osídlenou Kurdy
- Tamilové (78mil.) - Indie, Malajsie, Srí Lanka
- tyto národy často usilují o vytvoření vlastního státu, konflikty, občanská válka

JAZYKY

- **jazyk** – základní komunikační prostředek mezi lidmi
- ve světě kolem 7 000 jazyků, které se podle původu řadí do jazykových rodin
- nepoužívanější jazyky patří do **indoevropské jazykové rodiny** – 40% světové populace, ve všech světadílech
- nejrozšířenější jazyky: čínština, angličtina, arabština, hindština, španělština
- **písmo**- základní vyjadřovací prostředek jazyka, není jednotné, v různých oblastech světa odlišné typy písma – latinka, azbuka, arabské, hebrejské, znakové

DÚ

1. Zpracujete jednotlivé rasy – rozšíření, typické znaky, kolik % světové populace tvoří
2. Vysvětlíte pojmy – mulat, mestic, zambo
3. Vyhledáte, pro které oblasti světa jsou typické latinka, azbuka, arabské, hebrejské a znakové písmo
4. Vysvětlíte pojem uprchlík
5. Co je příčinou prohlubování imigrační krize v Evropě, odkud pochází nejvíce žadatelů o azyl a proč?
6. Co znamenají uprchlické kvóty?
 - vše si doplníte ke svým poznámkám do sešitu, následně zpracujete ve Wordu a odešlete na můj mail

- PS str. 14,15, 16, 17

Úkoly zasílejte vždy ihned po obdržení zadání, nejpozději **do čtvrtka 30. 4. 2020 do 12:00.**